СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 170. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 30-го серпня 1946. No. 170. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, August 30, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

МУСИМО ВИРОБЛЯТИ АТОМОВІ БОМБИ НА ВИПАДОК НЕВДАЧІ З МИРОМ

Уряд Злучених Держав вислав осторогу до Організації Обєднаних Держав такого змісту: Коли Мирова Конференція в Парижі і Організація Обєднаних Держав не зможуть запевнити мира, тоді Злучені Держави не будуть мати іншого вибору, як виробляти більші і ліпші атомові бомби, щоб відстрашити кожного можливого агресора від започаткування ще одної війни. Осторогу вислав іменем Америки Бернард Барук ще 14. червня вчасі засідання Комісії Атомової Енергії при О.О.Д. Про це написано у „Наукових Вістях", які приготовляє дорадчий штаб Барука для вжитку Комісії. Як єдину оборону проти атомової бомби вважають дорадники засоби, щоб недопустити до війни. Наука не змогла досі найти якоїсь зброї проти атомової бомби — кажуть вони — бо її можна перевезти до ворожого краю літаком, ракетою, або навіть вислати звичайними пересилковими способами як пекольну машину, що вибухає в означеній час. „Коли взяти під увагу, що вистарчає лише одна атомова бомба, відповідно підложена, до знищення одного міста пересічної величини і що не вдалося зістрілити ні одної V-2 ракети, які були висилані німцями на Англію... то можна зрозуміти, чому оборона перед атомовою бомбою така далека" — сказано у звіті.

ДОМАГАЄТЬСЯ ПОШИРЕННЯ СЛІДСТВА НА ВЕСЬ ВОЄННИЙ ПРОМИСЛ

Сенатор Мід, який веде слідство проти надужить воєнних підприємств вчасі війни, вийшов з домаганням, щоб поширити слідство на всі воєнні підприємства, коли збереться наступний конгрес в січні 1947 року. Слідство мало б тривати два роки, бо матеріял для доходжень такий великий, що з ним не можна швидко упоратися, твердить сенатор.

МЯСО ПІДСКОЧИТЬ НА ЦІНІ НА ПЯТЬ ЦЕНТІВ

Секретар рільництва Клинтон Андерсон підніс ціну живого товару на збут для різень до такої висоти, що в дрібній торговлі ціна волового мяса мусить підскочити по 5 центів, а вепрового по 3 центи на фунті в порівнанню з ціною, яка була назначена до 30. червня Бюром Адміністрації Цін. Рішення секретаря Андерсона знівечило всі пляни Деконтрольної Комісії, яка хотіла привернути ціну мяса до такої висоти, яка була в дні 30. червня.

ШВИДКО РОСТЕ ЧИСЛО ЗАТРУДНЕНИХ

Директор Юнайтед Стейтс Емплоймент Сервис у Вашингтоні, Роберт Гудвин, оприлюднив, що число затруднених робітників в місяцю липні зросло несподівано високо. Між 95 великими ринками на робучу силу дві третині виказують живий рух упродовж трьох останніх місяців. Досі не можна було завважати загальної недостачі робітника, хоч тут і там слідна недостача фахівців у різних ділянках.

МОНАХИ ПОГИНУЛИ ПРИ ЗУДАРІ З БАПТИСЬКИМ АВТОМ

У місцевости Пампа, у стейті Тексас, арештовано баптиського проповідника Антонія Маріно з Вернон, Н. Й., за те, що необежено їхав автом і вдарив в авто, яким їхали визначні монахи чина ОО. Кармелітів. При зударі згинули оо. Петро Сіольо, генеральний суперіор чина, що приїхав у гості з Риму, з Італії; його секретар Іван Батіста, теж з Риму; Йосиф Кантавеля, провінціял чина з Оклагоми. Вони їхали на перегляд кармелітських монастирів. Крім них згинув теж Комо Маріно з Провіденс.

ПРОДАНО ЗА БЕЗЦІН 21,000 ЛІТАКІВ

Адміністрація Воєнних Маєтків оприлюднює, що досі продала 21,000 воєнних літаків на розібрання пересічно по ціні менше ніж один відсоток колишніх коштів, точніше від сто долярів дістала адміністрація 17 центів. Літаки закупили пять підприємств за загальну заплату $6,582,156, а їх виріб коштував близько чотири біліони. Воєнний департамент мав у 1944 році 79,908 літаків. Вчасі війни загинуло з різних причин 22,948, а тепер армія має ще 14,000 літаків.

НЕ ХОЧУТЬ ДАТИ ГОРОЖАНСТВА СОВЕТСЬКІЙ ПРИСЛУЖНИЦІ

Герміна Рабінович, яка на доручення головного шпигуна в совєтській амбасаді в Отаві, у Канаді, їздила до Ню Йорку, щоб передати $6,000 для перевозу до Швайцарії вчасі війни, дістала відмову відповідь на її спробу стати американською громадянкою. Вона була занята при Міжнародній Організації Праці з рамени колишньої Ліги Націй і мала право недоторканости на рівні з дипломатами.

„Поплинемо, куди нам подобається" -- каже Адмірал про Воєнну Фльоту

Адмірал Вилйем Ф. Галсі, очевидно у відповіди на критику совєтських ґазет у Москві, заявив, що „це нікого не обходить, куди ми пливемо — поплинемо, куди нам подобається". Галсі є речником департаменту стейту. Він був командантом Третьої Фльоти вчасі війни. Він сказав ці слова вчасі пресової конференції, коли його запитали чи Америка не забере своїх кораблів з Греції зогляду на закиди совєтських ґазет, що така поїздка є загрозою для інших держав.

АМЕРИКА ХОЧЕ ВІДДАТИ ОСТРОВИ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ ПІД КОНТРОЛЮ О.О.Д.

Злучені Держави підготовляють подрібний плян, щоб на осіннім зібранню Асамблеї Обєднаних Держав передати під контролю цеї організації острови на Тихому океані, які перед війною находилися під мандатом Японії, а які тепер має в своїм посіданню Америка. Для таких цілей є передбачена Опікунча Рада при О. Д. Такі острови мали б бути передані під контролю: Маріянас, Каролінн, Маршал.

ВИНИЩЕННЯ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЯХ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ

На світовій конференції Учительського Звання в Ендикат, Н. Й., обговорювано способи зарадження недостачі шкільництва в краях знищених війною. Делегати Польщі, Греції, Китаю, Чехословакії й інших країн виказували розміри цього знищення. Про недостачу відповідних будинків нема що й говорити, але такі приладди, як пера, олівці, зшитки, папір до писання, лінійки і т. п., майже не існують в деяких частинах світа. Конференція прийшла до висновку, що треба 20 літ часу для привернення шкільництва до нормального стану, а кошти на це виносили б пять біліонів долярів.

Рада Безпеки відложила совєтське обвинувачення проти Греції

Засідання Ради Безпеки Обєднаних Держав дня 28. серпня було знова видовищем запеклої дипльоматичної боротьби між Сходом і Заходом. До зудару прийшло вже підчас ухвалювання порядку нарад, на якому було дві справи: прийняття нових членів до Обєднаних Держав і обвинувачення Совєтської України проти Греції. Представник Голяндії виступив рішучо проти поставлення на порядок нарад обвинувачення Мануїльського проти Греції, заявляючи, що він не квестіонує самого права Совєтської України таке обвинувачення вносити, але що обвинувачення є на його думку фіктивне і безпідставне. Спротив голяндського представника був „ентузіястично" піддержаний представником Великої Британії, при чому прийшло до гострої виміни слів між голяндським і британським представниками з одного боку, а совєтським делеґатом з другого. У висліді і на пропозицію представника Польщі д-ра Лянґе, який був теж предсідником нарад, справу Греції знято з порядку нарад, задержуючи її в агендах Ради як „провізоричну". Підчас нарад над справою прийняття нових членів до О. Д. прийшло до небувалого досі ще на терені Обєднаних Держав зудару між совєтським і американським представниками. Під загрозою совєтського „вета" Америка відкликала своє внесення щодо прийняття в члени всіх восьми держав, але рівночасно заявила, що вона рішучо спротивиться прийняттю двох совєтських сателітів — Альбанії і Зовнішної Монголії. Сіям сам відкликав своє внесення.

МАНУЇЛЬСЬКИЙ В ДОРОЗІ ДО НЮ ЙОРКУ

З Парижа повідомляють, що міністер закордонних справ Совєтської України, Дмитро Мануїльський, вилетів з Парижа до Ню Йорку, щоб особисто представити в Раді Безпеки справу свого уряду проти Греції. При цій нагоді додається, що його неприявність на Мировій Конференції мусить викликати поважні зміни в ході нарад, бо він є головою української делеґації та має цілий ряд функцій в різних комісіях. Грецький премієр Тсальдаріс заявив, що до Ню Йорку він не поїде, бо вважає, що він насамперед повинен виконати свої обовязки на Конференції в Парижі.

ЗА „ЗАЛІЗНОЮ КУРТИНОЮ"

ПРОДОВЖЕННЯ ПАЙКУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ. — Свого часу московська пропаганда кричала про „досягнення" свого господарства, у висліді чого обіцяла знести пайкування харчів вже з кінцем 1946 року. Попередньої ночі московське радіо повідомило: З огляду на посуху в деяких районах та на зменшення державних харчових резервів, Президія Верховної Ради рішила задовольнити внесення Ради Міністрів Совєтського Союзу та знести пайкувальну систему в році 1947, замісць в 1946.

„НАЙЩАСЛИВІШИЙ ДЕНЬ". — На Московському процесі в справі білогвардійської змови проти Совєтського Союзу на Далекому Сході, зізнавав дальший обвинувачений, князь Ухтомський. Він широко розповів про свою діяльність як японського шпигуна та провокатора і заявив, що „найвеселіший день в моєму житті це був день, коли мене заарештували совєтські власті в Дайрен".

„ВЕЛИКА ВІРМЕНІЯ". — Між вірменами в Туреччині знайдено видану в Москві мапу „Великої Вірменії", до якої включено теж 50,000 квадратних миль східної турецької території.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР УНРРА В УКРАЇНІ

З Мінська повідомляють, що ґенеральний директор УНРРА Ля Ґвардія, після відвідин в Совєтській Білорусі, виїхав приглянутись діяльності УНРРА в Україні.

Американський прапор над шкільним будинком у Берліні. —Цей будинок, що перед нами на картині, це частина колись славного берлінського університету. Тепер над ним повіває американський прапор. У цьому будинку вчаться діти тих, що служать в окупаційних частинах. Літом було 136 дітей, що належали до сім різних національностей. Вчила їх Вак-сержант Катерин Рус, з Дентон, Тексас.

АМЕРИКА В ОБОРОНІ ПРАВ АВСТРАЛІЇ НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

На сесії економічної комісії до проектів мирових договорів, дня 28. серпня, американський представник Вілерд Торп гостро виступив проти дводенних совєтських атак на права Австралії забирати голос у европейських справах. Американський представник домагався, щоби дебати відбувалися в меріторичних справах внесків і поправок. Злучені Держави з цілою рішучістю обстоюють рівні права на конференції як для Австралії так і для всіх інших країн. На цьому засіданні вже тільки Югославія продовжувала свої атаки на Австралію, а совєтський представник виправдував своє становище великими втратами його країни підчас війни. Підчас голосовання Австралія не мала щастя. Її внесення, щоби справу воєнних відшкодовань постійно провірювала окрема міжсоюзна комісія, як теж домагання провірки дотеперішньої совєтської господарської політики в окупованих країнах на підставі договорів про перемиря, відкинено більшістю 15 до 2 голосів. Канада, Голяндія і Південна Африка здержалися від голосовання і тільки Нова Зеляндія піддержала Австралію. Проте, делеґати західних держав не вважають, що поразка Австралії означає вже кінець боротьби за висунені нею принціпи.

ЗАСІДАННЯ РАДИ МІНІСТРІВ ЧОТИРЬОХ ПОТУГ

Дня 29. серпня і після шість-тижневої перерви мало відбутися чергове засідання Ради Міністрів Закордонних Справ Чотирьох Потуг. Засідання мало відбутися в будинку французького міністерства закордонних справ і предметом його нарад мали бути — як уже згадувано — можливості приспішення роботи Мирової Конференції.

ІТАЛІЯ В ОСНОВНОМУ ПРИЙНЯЛА ФРАНЦУЗЬКІ ДОМАГАННЯ

На засіданні політичної і територіяльної комісії Італія в основному прийняла французькі домагання щодо зміни французько-італійського кордону, домагаючись тільки залишення при Італії прикордонних районів з гідроелектричними спорудами. Франція дальше обстоює свої домагання.

ТРАНСИЛЬВАНІЮ ПРИЗНАНО РУМУНІЇ

Відповідна комісія Мирової Конференції затвердила клявзулю мирового договору, яка признає Трансильванію Румунії. Тим самим мадярський протест уже не матиме значення.

МОСКВА ЗАНЕПОКОЄНА РУХАМИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ

Московська радіовисильня передала гострі обвинувачення проти Злучених Держав та Великої Британії за їх спротив щодо „справедливих і слушних" совєтських домагань в справі Дарданелів. Московське радіо зокрема занепокоєне рухами американських та британських воєнних кораблів на Середземному морі та називає їх політичним „шантажем".

МОЖЛИВІСТЬ ЗАМИРЕННЯ КИТАЮ

З Нанкінгу повідомляють, що хоча невиповіджена громадянська війна ведеться дальше з цілою силою на всіх фронтах, то в останньому часі виринули нові можливості порозуміння між національним урядом та комуністами. В переговорах дальше посередничає особистий висланник президента Злучених Держав, ген. Маршал. Базою порозуміння мала б бути реорганізація теперішнього режиму на багато-партійній базі.

СІОНІСТИ ПРОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ В ЛОНДОНІ

З Парижа повідомляють, що Екзекутива Жидівської Агенції в Палестині відкине британське запрошення взяти участь у конференції в Лондоні, якою Англія хотіла б вирішити справу поділу Палестини на жидівську і арабську. Британська акція проти підпільної сіоністичної організації в Палестині продовжується.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ НІМЕЦЬКИХ ПОЛОНЕНИХ

Минулого тижня більше сотні членів британського парляменту та деякі високі духовні і світські достойники внесли прохання до британського уряду в справі звільнення німецьких воєнно-полонених. Премієр Атлі заявив, що уряд розгляне цю справу.

ПЕРЕД ЗАКІНЧЕННЯМ ПРОЦЕСУ В НОРЕМБЕРҐУ

Предсідник Міжнародного Військового Трибуналу, який від девяти місяців судить в Норемберґу, Німеччина, головних німецьких воєнних злочинців, заявив, що процес закінчиться ще цего тижня.

ДЕҐРАДАЦІЯ СПІВРОБІТНИКА ДЕ ГОЛЯ

Французький кабінет здеґрадував, позбавив почестей та сконфіскував майно полковника Андре де Ваврін, що був керівником тайної інформаційної служби в кабінеті ген. де Голя. Причиною цего покарання були фінансові надужиття.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОКАЖІТЬ, ЩО ДБАЄТЕ!

Назагал батько й мати не тільки люблять своїх дітей, але й дбають за них. Та як дуже родичі люблять своїх дітей, не так легко пізнати, бо годі такі почування зважити чи зміряти. Зате, як вони дбають за долю дітей, за їхню будуччину, то це вже лекше пізнати і оцінити.

Український Народний Союз є такою нашою рідною установою, яка вважає своїм обовязком нагадувати нашим батькам і матерям, як треба дбати про діти. Для нашої молоді видає У. Н. Союз „Юкрейніен Віклі", щоб при його помочі впливати на молоді душі, ушляхотнювати їх, а в першу чергу запізнати нашу молодь з геройським та культурним минулим цього народу, з якого вона походить. Для молоді видавав У. Н. Союз уже десятки літ тому різні книжки і журнали, видає їх, як знаємо, і тепер. Не щадив він гроша теж і на стипендії для цеї молоді, ні на спорт. А тепер приходить з чимсь іншим, на яке теж треба звернути пильну увагу. Це є ця Молодеча Грамота, яку проголошено в сьогоднішнім числі.

У. Н. Союз потребує постійно свіжої крови, і то в першу чергу допливу молодої крови. Це є обовязкове з чисто бизнесового боку, щоби далі вдержувати Союз на тій солідній, фінансовій основі, на якій він є тепер. Та це ще далеко не все! Він має прецінь здійсняти теж й ідейні завдання.

У. Н. Союз гуртував українців в Америці, коли українське імя було тут цілком не відомим. Він перший тут, на американській землі, це імя видвигнув і його обороняв уже тому понад 50 років і хоч діждався часу, коли це імя стало широко відомим не тільки в Америці, але й в світі, то проте ще не діждався бачити український нарід в Европі таким свобідним, як свобідними ми є тут, в Злучених Державах чи Канаді. Український поневолений нарід в Европі потребував оборони, яку діставав звідси упродовж 53 років існування У. Н. Союзу і, можливо, буде ще потребувати її навіть тоді, коли вже й сліду не стане по тих, що його тепер боронять. Значить, що й з цього боку треба нам мати в У. Н. Союзі свіжі, молоді сили, виховані в такий спосіб, щоби відчували потребу продовжати допомагати українському народови в Европі вийти на волю.

Це можемо осягнути в У. Н. Союзі без спеціяльних зусиль і витрат наших громадян, бо до здійснення цього треба тільки таких свідомих і патріотичних батьків і матерей, що захочуть подбати вчасі раннього дитинства своїх дітей, щоби взяти для них в Союзі нову, едукаційну грамоту. Ці діти матимуть нагоду пізнати замолоду ідеї У. Н. Союзу, а як дійдуть до 18 років, то ще матимуть гріш на те, щоби набути вищу освіту. Ціль знаменита, а оплата така низька, що нижча не може бути. Батьки і матері, памятайте на це!

„Світова Організація Учительського Звання"

Коли будучність світа залежить від наростаючого й нового покоління, то зовсім справедливе, щоб педагоґи світа подбали за якусь програму, на якій було б оперте виховання нового покоління. Делеґати учительських орґанізацій з 30 країн, зібрані на світовій конференції у місцевости Ендикат, у стейті Ню Йорк, зрозуміли своє завдання, коли присвятили доволі уваги на створення світової орґанізації для такої цілі і дали їй назву „Світова Орґанізація Учительського Звання". Вони теж ухвалили програму, якої нова організація мала б придержуватися, а ця програма зясована в таких осьми точках:

1. Треба заспокоїти основні потреби людства щодо харчів, убрання, мешкання, здоровля, відпочинку й безпеки.

2. Кожна людина повинна втішатися — і то без ніякого вирізнювання — однаковою нагодою, щоби розвивати себе фізично, умово і суспільно.

3. Змагання до правди і свобідного вислову думки повинні бути необмежені, хіба з такими виїмками, коли це обмежує права інших людей.

4. Треба підтримувати пошану для людського життя і релігійних переконань інших народів.

5. Ніяка нація не повинна накидати своєї культури якійнебудь іншій нації, бо ніякий нарід не має вищости на підставі божого дару, біольоґічних чинників або історичних претенсій.

6. Природні багатства землі повинні бути розвинені міжнароднім плянуванням і співпрацею і вони повинні бути вжиті для загального добробуту людства.

7. Поступ науки перемінив тепер усі народи на сусідів, взаємно незалежних і тому морально відповідальних за обопільний добробут.

8. Безпеку націй, їх право до самоврядування, їх культурне збогачення і їх економічний добробут можна здійснити лише дорогою міжнародньої кооперації через орґанізацію, яка мала б доволі сили втримати мир і допомогти світовій економічній співпраці.

*

Засади, вичислені повище, вказують на духа часу. Світ переживає крізу, яка мусить покінчитися лише повним визволенням одиниць і націй, коли людство збере ще тільки сили, щоби відбити загрозу небувалого поневолення. Світове учительство, яке саме відбуло свою конференцію, вміло поставити себе на висоті свого покликання. Конференція, що вміла скласти таку програму, це один із дороговказів на безконечнім шляху людства до ідеалу. Треба лише бажати, що серед ідейних людей і народів найшлося настільки сили, щоб цю учительську програму можна перевести в життя по цілому світі якнайшвидше.

Підготовка до останнього бою

Після проголошення советської ноти до турецького уряду в справі Дарданелів та категоричне відкинення советських домагань Туреччиною, Францією, Великою Британією та Злученими Державами, наспівають дальші відомості, що ставлять під великий знак запитання справу мира.

Совети передали справу Греції під розгляд Ради Безпеки, а тимчасом маршал Жуков мав виїхати з Одеси на Балкан. Америка вислала більше зєднання своїх военно-морських одиниць на Середземне море у звязку з подіями в Трієсті, а в новому повідомленні сказано, що фльота одержала наказ відвідати грецькі порти. Італійська преса повідомила з Югославії, що на півдні країни сконцентровано більші військові сили. В Скопле мають стояти в боєвому поготівлі одна моторизована дивізія, одна панцерна бригада, одна моторизована бригада піхоти та одна бригада тайної советської поліції НКВД. В Прізрені сконцентровано: одну дивізію піхоти, дві гірські бригади, одну бригаду гірської артилерії та одну бриґаду НКВД. В Прілепе дожидають наказів: одна бронетанкова бриґада, дві бриґади піхоти, дві бригади кавалерії та одна бриґада НКВД. При цьому додається, що ці війська можуть ще розрахувати на змобілізовану 80-тисячну альбанську армію, вивінувану найновішою советською легкою і важкою зброєю та від кількох тижнів інтензивно вишколювану советськими інструкторами і офіцирами. Ці самі повідомлення подають, що в південній частині Югославії горячково будується відповідну кількість аеродромів. Від південного кордону Югославії до Сальонік не має більше двох годин їзди долиною Вардару, яку в 1941 р. були теж використали німці, а шлях з Бітолії до Флоріни вможливлює окруження без більшого труду цілого грецького Епіру. Недавна відомість про таємні наради в Болгарії комуністичних керівників балканських країн з участю советського представника доповнює алярмуючі вістки з Европи, які потверджують загальні здогади, що Югославія і Болгарія горячково підготовляються виконати наказ Кремля та заатакувати північну Грецію. Югославія мала б зайняти Македонію, а Болгарія Тракію. Ціль такого здогадлевого наступу на Грецію — цілком ясна.

Сьогодні усі дороги дипльоматичних заходів та військової підготовки ведуть до Дарданелів. Советська оборона на Мировій Конференції вчерашніх своїх воєнних противників і васалів Гітлера — Румунії і Болгарії та рівночасні обвинувачення і атаки проти безсумнівного союзника з часів війни — Греції, мають виразну ціль знищити на Балканах єдину країну, яка виховзлася зпід советських впливів. Відкликання советського і югославського дипльоматичних представників з Атен свідчать, що справа Греції, зглядно Дарданелів, увійшла в свою кінцеву критичну фазу. Бо на випадок захоплення північної Греції, мала турецька смуга в Европі була б взята між два вогні від Чорного та Егейського морів. Далекобійні гармати сягали б ще далеко дальше, чим Босфор і Дарданелі. При цьому головними акторами були б собі Югославія і Болгарія, хоча „на всякий випадок" маршал Жуков мав виїхати на Балкани. В самому Советському Союзі, теж „на всякий випадок", вичищується все, що могло б большевицький „пасследній бой" за володіння над світом використати на те, щоб остаточно розправитись власне зі самим большевизмом. Раніще, чи пізніше до цього останнього бою мусить прийти і чим швидше, тим краще.

Микола Чубатий.

Україна під воєнним правом

Американські українці, що літами відчужені від рідної землі, не розуміють, який великанський духовий зріст доконався серед европейських українців за останніх 25 літ.

Українська маса, що була перед 25 чи 30 літами майже на ступні етнографічної маси, під впливом кипучих світових подій, ідейного пориву рідного вояцтва в часі визвольної боротьби по першій світовій війні та під впливом жертв української революції поміж двома світовими війнами, виросла на повну націю. Український нарід нині у своїй масі куди більше дозрів державницько навіть як деякі інші народи, що мали або по першій світовій війні відзискали свої держави.

Американські українці, не знаючи того всего, прямо вірити не хотять, коли нові люди, що приходять з Европи їм про це розповідають. Причиною цього може бути теж і це, що на українців в Америці в перших роках недавньої війни посипалися громи доносів, наклепів, підозрінь, головно з комуністичного джерела. Були випадки, що українці клеймили українців пятном націзму, а повторювання таких наклепів найдете ще й нині в писанині безвідповідальних типів зпід темної і червоної зірки.

Коли б у таких обставинах хтось в Америці був згадав вже в перших роках другої світової війни, що европейські українці стали організувати свою збройну силу до боротьби за честь, за віру та за волю, за славу України проти обох окупантів України, націстичного та комуністчиного, були б найшлися такі, що не могли б в це повірити. Зате були навіть українці некомуністи, тут за морем, що скорше вірили в наклепи націзму чи якогонебудь другого тоталітаризму ніж в національну зрілість свого народу. Так мало америкаські українці знали своїх рідних братів, відроджених духово серед страхіть війни та революції.

З правдивим подивом та з почуванням полекші почули американські українці аж на склоні війни про діяльність українських партизантських частин, що воювали й проти Німеччини та проти Москви. Честь української нації була в поняттю американських українців вратувана, але ніхто не хотів вірити, що українська революція прийняла широчезне русло, якого не в силі загатити навіть потужна Советська Росія.

На сто відсотків віродостойні українці, які в останніх тижнях прибули навіть не з Німеччини, але прямо з краю, який вони полишили три чи чотири місяці тому, оповідають такі річи, що й людина, що знала наш старий край ще зперед війни, не в силі собі реально представити, як народ може здобуватися на такий героїзм та на таку самопосвяту для справи своєї батьківщини.

По донесенням з краю нині від часу до часу цілі обшари Західної України є обняті огнем революції, і могучі нині большевики не в силі дати собі ради з тим повстанчим рухом. Фактом є, що повстанчий рух перекинувся також на східну Україну і большевики приневолені тримати в Україні більшу военну силу, щоби постійно воювати той край, що завтра може знов опинитися в руках повстанців.

Відомости останних місяців говорять, що ціла советська влада в Україні на захід від Дніпра живе в постійній непевности та тривозі, що тисячі енкавудистів та советських донощиків вже загинули з рук збройної сили українського народу, якою є Українська Повстанча Армія. Згідно з оповіданням очевидців, повстанці опановують цілі повіти, переводячи ревіндикацію большевиками награбованого податку, так званого „предналогу", та переводять правильні суди особливо над зрадниками рідного народу.

По донесенням з Европи такий самий потужний революційний рух огорнув теж Білорусь, при чім точкою опертя для білоруських партизанів є поліські болота, як для українських партизанів є Карпати. Оце дійсність на землях окупованих Советами.

Вчасі вибуху советсько-німецької війни большевики досконало розуміли українську небезпеку, тому для вжитку українців вояків червоної армії позволили вони друкувати книжки, з яких деякі навіяні навіть щирим українським патріотизмом. Вони апелювали до кращих картин української національної традиції, як до королівства короля Данила, чи до таких постатей як Богун та Богдан Хмельницький. Щоби взяти українців за серце, але рівночасно й підкреслити вічний звязок України з Москвою, Сталін встановив навіть воєнне відзначення ім. Богдана Хмельницького. Все це одначе було дозволено тільки на час війни. Негайно по війні повернула стара русифікаційна система, що запирає віддих всякому свобідному розвоєви української духовости.

Політична зрілість українського народу не дала себе одначе змилити тим тактичним ходом большевиків. Стаючи муром проти націстичного насильства над Україною, український нарід Західної України та Правобічної, досі підсоветської України, виступив до боротьби за волю. Українські партизани, а згодом Українська Повстанча Армія, стали панами положення на великих просторах України. Советська влада над Україною стала хитатися.

Рівночасно українці стали організаційним чинником серед народів поневолених Москвою. Твориться союз народів поневолених Советами зі спільною ціллю повалити панування червоної Москви над Україною та над іншими поневоленими народами.

Ще треба згадати, що недавно Кремль відкликав маршала Жукова, особу нумер 1. в Советськім Союзі зараз по Сталіні, з його дотеперішної важної позиції команданта советських окупаційних військ в Німеччині та переніс його на скромну посаду команданта воєнної округи Одеса, себто військового команданта Полудневої України. Як причину такої переміни подавали американські кореспонденти національно-революційний рух на Правобережній Україні. Одною із признак революційного кипіння в Україні є спалення величезної головної кватири Комуністичної Партії в Одесі та неспокої в цій частині України. Жуков мав би бути тим, що при помочі воєнного права мав би успокоювати Україну.

Все це означає, що волею українського народу українська справа вибивається на одно з перших місць світової політики. Україна стає вугольним каменем кращого або гіршого повоєнного світа.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильоґії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

37)

Щоб складну ситуацію розмотати, ґенерали Ромейко і Чорний шкребли потилиці. Запрохали на нараду ще й старого ґенерала Костенко. Всі чотири однакової ранґи, а чотири ґенеральських хахлацьких голови все таки не одна! Не одну шклянку чаю випито кожним, поки винайшли компромісове рішення...

Ромейко тимчасово командував дивізією і гусарською бриґадою одночасно. Тож ґенерали вирішили, щоб Ромейко здав бригаду Павлоцькому, а полковник Дессіно командуватиме Черниґівським полком аж до одержання наказу про його відчислення.

Дессіно — гарна людина і дбайливий командант. А отже, в перших днях революції не встояв перед спокусою. В полковому наказі проголосив маніфест Миколи II. про зречення влади в користь брата, Михайла Олександровича. І ні в кого поради не спитався охрестив полк „17 гусарським Черниґівським Його Величности". Вийшов з хрестинами поганенький жарт. Якщоб Михало Олександрович навіть не зрікся влади, то й тоді полк мусів би заждати на спеціяльний наказ нового царя, що Черниґівський гусарський полк і надалі зістається під його шефством і переіменовується у „Полк Його Величности". Тимчасом Михайло влади також зрікся й через два дні накази мусіли відбирати для справлення наголовку. Черниґівському старшинському інтернаціоналові вислів „його величности полку" не аби як сподобався! Одні завертали наказ з сльозами на очах, іиших необхідно ставало довго умовлювати, а „братанок", підполковник Залеский, звернути наказ катеґорично відмовився. Завернув аж на вмішання Паволоцького і Ромейка.

В перших днях нової влади в державі, намітився розкол поміж старшинами, передбачуваний ґенералом Стенбоком-Фермором. Ясно позначився поділ старшинського складу на чотири окремі катеґорії. Одні безкомпромісово виявляли себе прихильниками російського самодержавя, найдалі годилися на заміну нерішучого Миколи II. іншим імператором з династії Романових, більш відповідним. Друга, найбільша частина готувалася ряди російської армії залишити, змагала до творення національних полків. Третя ґрупа, аполітична, слухняно прийняла до відома повстання нової державної системи, слухняно, без надуми, виконувала розпорядки нової влади, як виконувала старої. Ця ґрупа, здавалося, щиро пішла на зустріч всім вимогам революційної хвилі. Була ще й четверта, правда нечисленна ґрупа, облудних лизунів. За царату вони вдавали з себе ревних монархістів. В дні зміни системи поставилися до подій з повним недовірям. Та переконавшися, що повороту до старого не буде, на всі лади й заставки лаяли й плюгавили того, перед яким днів десять тому готові були молитись, тобто царат. В Черниґівському полкові проводирем непримиримих монархістів став підполковник Залеский, по народности поляк, найчисельнішої ґрупи українських і кавказьких автохтонів — Паволоцький і Алібеків, третьої ґрупи — Дессіно. Ґрупа лизунів-карієровичів властиво проводиря не мала, та й складалася всього з трьох молодших ранг старшин.

Почин до націоналізації полків російської армії дали поляки. Ще в останніх місяцях царату, після декларації Польського королівства цісарями Вильгельмом і Францом-Йосифом, російський уряд почав творити польські полки, для тої цілі вилучуючи уроженців польських ґуберній з полків російських. 16. кінна дивізія не дала тоді ні одного вояка. Тим не менш, по революції виїхали в корпус Довбор - Мусніцкого чотирьох старшин і зо двадцять гусар і уланів. Дивним дивом стаціоновано новоповсталі польські полки якраз в Україні — в Козятині, Радомишлі, Житомирі, Річиці, Гомелі, Бахмучі, Василькові й Білій Церкві. Кинувши оком на карту розміщення польських військ кожний, хочби й ненадто розумний, міг доглянути у тому розміщенні якийсь укритий плян російської команди: підступи до Києва з усіх сторін зайнято польським військом. Старшини підозрівали в пляні руку начальника штабу південного - західнього фронту, ґенерала Володислава Наполеоновича Клембовського. І зовсім безпідставно, як згодом виявилося...

Відїхали поляки творити власну армію, а в кілька днів по них відїхали з дивізії з десяток латишів, творити дві чотирохполкові дивізії і Латишську кінну бригаду. Хахли з кавказцями нетерпляче чекали своєї черги. Однак урядові не те було в голові. Замісць дальшої націоналізації армії Петроград ущасливив військо наказом число перше, в цілости майже списаним з декларації прав людини й громадянства часів першої французької революції.

(Дальше буде).

Молодеча Грамота У. Н. Союзу

ВИВІНУВАННЯ В РІЧНИЦЮ, ЩО НАСТУПАЄ ПО 18-тих УРОДИНАХ.

На 21. Конвенції У. Н. Союзу, що відбулася в березні 1946 року, ухвалено ввести в життя нову Молодечу Грамоту під назвою: **Вивінування в річницю, що наступає по 18-тих уродинах.**

Досі Молодечий Департамент У. Н. Союзу мав 5 кляс обезпечення, а тимсамим ця нова грамота буде означена в статуті як кляса 6.

Делеґати 21. Конвенції, ухвалюючи цей рід обезпечення, мали головно на увазі, що батьки, які бажають дати своїй дитині відповідне образування, потребують якнайбільше гроша на дальшу науку дитини якраз тоді, як вона кінчить 18 літ життя та задумує піти до вищих шкіл. Саме згадана тут грамота стане тоді в пригоді, бо ця грамота передбачає виплату готівки якраз тоді, коли цеї готівки найбільше потрібно. У такім випадку гроші з цеї грамоти будиб помічними у певній мірі до дальшого виховання дитини, а тому цю грамоту й названо **едукаційною.**

Дитину можна вписувати на цю едукаційну грамоту в віці від 6 тижнів по народинах до 14 року життя.

Дитину можна обезпечувати в цій клясі тільки на суму $500, або $1000.

Вписуючи дитину, треба виповнити звичайну дитячу аплікацію, зазначуючи клясу 6, та подаючи суму обезпечення і спосіб плачення вкладки.

Вкладки можна платити місячно, квартально, піврічно, або річно.

При обезпеченні на $1000 потрібно лікарських оглядин, а при сумі $500 ні.

При вписі, вік дитини треба подавати в цій клясі завжди такий, який ця дитина матиме при **наступних уродинах.** Наступний приклад показує, як треба обчисляти вік дитини. Возьмім під увагу, що дитина родилася 28. липня 1945 р., а дістала грамоту, виставлену з датою 31. липня 1946 р. На грамоті цеї дитини буде поданий вік 2, бо хоч дитина в часі виставлення її грамоти, мала тільки один рік і три дні, одначе для обезпечення в цій клясі вона мусить бути подана як дволітня дитина, бо вік треба тут обчисляти відповідно до того, скільки літ ця дитина матиме при наступних уродинах.

Вкладки за цей рід обезпечення треба платити завжди до річниці грамоти, яка наступає по 18-тих уродинах дитини. Іншими словами це значить, що за дитину, приняту з віком 1, треба завжди платити вкладку повних 18 літ від дня виставлення грамоти; за дитину, приняту з віком 2, треба платити повних 17 літ від дня виставлення грамоти; за дитину, приняту з віком 3, треба платити вкладку повних 16 літ від дня виставлення грамоти; за дитину в віці 4, повних 15 літ; за дитину в віці 5, повних 14 літ і т. д.

Готівка на повну суму обезпечення в клясі 6. буде виплачена в цю річницю грамоти, яка наступає по 18-тих народинах обезпеченої дитини.

Зогляду на це, що це є вивінувальна грамота в віці 18 літ, то висота вкладки, відповідно до літ вступу, різко міняється. Бо ясним є, що коли дитина буде вписана, наприклад, у віці 1, і матиме платити вкладки впродовж 18 літ, то вкладка такої дитини буде далеко нижчою ніж вкладка дитини, що впишеться, наприклад, у віці 10, і матиме платити вкладки вже тільки впродовж 9 літ.

Навипадок смерти дитини перед осягненням 18-го року життя, посмертна запомога буде виплачена спадкоємцям згідно з наступною табелею.

SCHEDULE OF BENEFITS WHICH WILL BE PAID AT VARIOUS AGES

If Certificate has been in force	AGE AT ADMITTANCE — NEXT BIRTHDAY														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$
Less than 6 Months	12.50	25.00	50.00	75.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	250.00	250.00	250.00	250.00	250.00
6 Months	25.00	50.00	100.00	150.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00
1 Year	50.00	100.00	150.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	*	*	*	*	*
2 Years	100.00	150.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	*					
3 "	150.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	*						
4 "	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	*							
5 "	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	*								
6 "	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	*									
7 "	200.00	200.00	200.00	500.00	*										
8 "	200.00	200.00	500.00	*											
9 "	200.00	500.00	*												
10 "	500.00	*													
	*														

Note: Amount of Death Benefit is $500 at all Ages and Durations from the Star (*) down.

SCHEDULE OF BENEFITS WHICH WILL BE PAID AT VARIOUS AGES

If Certificate has been in force	AGE AT ADMITTANCE — NEXT BIRTHDAY														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$	$
Less than 6 Months	25.00	50.00	100.00	150.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	200.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00
6 Months	50.00	100.00	200.00	300.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	1000.00	1000.00	1000.00	1000.00	1000.00
1 Year	100.00	200.00	300.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	1000.00	*	*	*	*	*
2 Years	200.00	300.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	1000.00	*					
3 "	300.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	1000.00	*						
4 "	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	1000.00	*							
5 "	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	1000.00	*								
6 "	400.00	400.00	400.00	400.00	1000.00	*									
7 "	400.00	400.00	400.00	1000.00	*										
8 "	400.00	400.00	1000.00	*											
9 "	400.00	1000.00	*												
10 "	1000.00	*													
	*														

Note: Amount of Death Benefit is $1000 at all Ages and Durations from the Star (*) down.

Понижче є подана висота вкладок, які треба платити, відповідно до віку при вступі дитини, місячно, піврічно, або річно, від суми $500 і $1000.

Рік при вступі після наступних уродин	На грамоту в сумі $500			На грамоту в сумі $1000		
	Місячно	Піврічно	Річно	Місячно	Піврічно	Річно
1	$2.22	$13.04	$25.08	$ 4.43	$ 26.08	$ 50.16
2	2.37	13.94	26.81	4.74	27.88	53.62
3	2.53	14.88	28.62	5.06	29.76	57.23
4	2.71	15.94	30.66	5.42	31.88	61.31
5	2.92	17.15	32.98	5.83	34.29	65.95
6	3.16	18.56	35.69	6.31	37.12	71.38
7	3.44	20.22	38.89	6.87	40.44	77.77
8	3.77	22.20	42.68	7.54	44.39	85.36
9	4.18	24.58	47.26	8.35	49.15	94.52
10	4.68	27.50	52.89	9.35	55.00	105.77
11	5.29	31.10	59.80	10.57	62.19	119.60
12	6.07	35.74	68.73	12.14	71.47	137.45
13	7.13	41.94	80.64	14.25	83.87	161.28
14	8.60	50.61	97.33	17.20	101.22	194.66

На випадок, якби вкладки не були плачені на цю грамоту до часу її дозрілости, тоді член буде управнений до вартісних зворотів виплаченого обезпечення, або безплатного продовження, або готівки. Ці вартісні звороти починаються вже по **двох** роках членства.

Поручаємо цю вивінувальну, едукаційну грамоту всім нашим членам та всьому нашому громадянству. Поручаємо, бо ця грамота є найкращим обезпеченням, яке тільки родичі можуть дати своїм дітям. Бо нема сьогодні на американському, обезпеченевому ринкові подібної грамоти з такими низькими вкладками, а рівночасно з такими високими привілеями, як це передбачає едукаційна грамота У. Н. Союзу.

А при тім не забуваймо про ціль цеї грамоти! Вонаж має причинитись до кращого виховання нашої дитини. Бо обезпечуючи дитину на цю грамоту, ми тимсамим даємо в руки нашої дитини задаток на її кращу будучність, на її кращу долю. Отже забезпечім її кращу будучність цією молодечою, вивінувальною грамотою У. Н. Союзу.

Д. Галичин, гол. секретар У. Н. Союзу.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

23. серпня 1906.

ПРО УКРАЇНУ В КАНАДІЙСЬКІМ ЧАСОПИСІ.

Канадійський щоденник в англійській мові, Ди Ворлд, що виходить у Ванкувер, Бритиш Коломбія, надрукував дня 10. серпня розмову з д-ром Юліяном Бачинським, який тепер обїздить Канаду. Бачинський розповів кореспондентови цього часопису коротко давню й теперішню Історію України, ролю українців у теперішній російській революції і ціль своєї поїздки. Розмова Бачинського отворить очі неодному канадійцеви та навчить, що погорджувані ним „галишенс" це частина славного й культурного народу, який донедавна ще пригноблений, тепер воскресає до нового кращого життя й має перед собою світлу будучність.

ВІДБУДОВА МІСТА САН ФРАНСИСКО.

Після землетрусу Сан Франсиско відбудовується швидко. Кошти будуть виносити 400 міліонів долярів. З цеї суми будівляні робітники дістануть 150 міліонів. Робітничі страйки трохи припинюють відбудову, тому контрактори розписують по всіх усюдах за робітниками-скебами.

Републику Чілі в Південній Америці навістив цими днями страшний землетрус. Два міста, Сант Яго і Вальпарайсо потерпіли величезні шкоди. Найновіші вісти приносять розміри катастрофи і кажуть, що вона більша ніж недавна катастрофа у Сан Франсиско. Згинуло 11,000 людей під звалищами або в огні, який повстав вчасі Землетрусу.

30. серпня 1906.

СКАРГА КАНАДІЙСЬКИХ ІНДІЯН ДО АНҐЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

Дня 13. серпня приняв анґлійський король Едвард VI трьох індіянських родоначальників з Канади, що прийшли пожалуватися на культуру білих співбратів. Репортери подали зміст цих жалоб у такий спосіб: „У кількох останніх роках білі люди так поросли в силу, що куди вони перейдуть, виглядає, начеб перейшла страшна туча, полишаючи страшне знищення. Білі люди винищили буйволів, а американські олені щезають з кожним роком. Білі вирубують ліси, а навіть і наші ріки не мають уже такої обильности риби, як це бувало за наших батьків. Крім того білі люди забороняють нам ловити рибу в деяких порах року, а самі ловлять. Повинно бути навпаки, бо ми хочемо жити, а не бути забавкою білих". — Канадійський уряд заключив умову з саскачеванськими індіянами, на підставі якої кожний начальник має діставати по $40, його підрядні по $20, а малолітні по $12 річної пенсії. Крім цього кожний начальник племени має дістати від англійського короля срібну медаль після підписання угоди.

ЗАПРОШЕННЯ.

Дня 3. вересня відбудеться посвячення цвинтаря в Майнерсвил, Па. Програма: в год. 9. Служба Божа, вчасі котрої буде співати хор з Лансфорд під управою Іллі Боруха; похід через місто; посвячення цвинтаря, проповідь виголосить о. О. Злоцький; по посвяченню похід на пікнік, з якого дохід піде на церкву в Майнерсвил. На це торжество запрошує братства з Шенандоа, Ст. Клер, Лансфорд, Мт. Кармел і Шамокін: о. Лев Левицький, за церковну раду.

Ліґа Українських Політичних Вязнів

В Мюнхені в Німеччині створено Лігу Українських Політичних Вязнів німецьких концентраційних таборів. „Літопис" цеї Ліги подає таку її ґенезу:

Важко передати вірно всі почування українського політичного вязня в тому моменті, коли перед ним відкрилися брами тюрем і концентраційних таборів, у квітні і травні 1945 року...

Він, вязень, леліяв роками думку при хвилину, в якій зможе повернутися в рідний край, щоб там знову спалювати своє життя у прометейському змаганні своєї батьківщини.

Перед ним стояла інша дійсність, як він собі уявляв.

Його край залила лявіна наслідників східних орд... Він виснажений, виголоджений, сірожовтої краски, серцю недостає крови, босий, неодягнений, без гроша. Рідний край сотні-тисячі кільометрів від нього. Він нездібний до маршу. Він у ворожому німецькому краю.

Куди йти?...

До своїх на чужині, якщо не можна в рідну Україну. Прямував отже з тюрм і таборів туди, де сподівався віднайти гурти українських воєнних біженців. Ледви волік за собою ноги. Продовж тижнів, цілими днями, відпочиваючи у негостинних німецьких „баворів", здобував часто сотні кільометрів на те, щоб добитись до них, до своїх, щоб стрінути добрих людей і серце ласкаве, щоб мову хрещену почути...

...Треба було самим собі радити. А були великі труднощі. Українським політичним вязням, що звикли думати не тільки про себе, але й про своїх друзів, стало ясно, що лише організованим порядком можна здійснити наші нові завдання, що виросли перед нами нові політичні дійсності, та щоб стати вірним ідеї державного відродження батьківщини. Думка про організацію політ-вязнів повстала в Мюнхені, як у головному осередку еміграції.

Тут зібралися б. політ-вязні концентраційних таборів: Авшвіц, Саксенгавзен, Дахав, Ебензее, Мавтгайзен і ін.

Першими ініціяторами — основниками товариства б. політ-вязнів були: Зиновій Матла, Володимир Стахів та Василь Пасічняк. Вони повели продовж місяця червня 1945 р. ряд нарад з другими товаришами, опрацювали статут і підготовили І. Установчі Збори для оформлення організованого життя українських політ-вязнів. В дні 1. липня 1945 р. в год. 3. післяпол. в таборі українських біженців Ляйм, Фюрстенрідерштр. 155, відбулися Установчі Збори. На тих Зборах ухвалено назвати товариство „Лігою Українських Політичних Вязнів нім. конц. таборів і тюрм". Ухвалено статут товариства та вибрано його правлячі органи.

Ініціятори — засновники Ліги УПВ, виходили із заложення, що в нинішній політичній ситуації та з тактичних моментів доцільно творити покищо товариство політичних вязнів нац. соц. таборів і тюрм, яке однак згодом малоб знайти відповідну форму, що охопила б усіх українських політ-вязнів. Дальше життя доказало правильність такої постанови. Зараз Ліга проводить широку акцію обєднання всіх б. політ-вязнів з різних окупацій.

Між іншим Ліга УПВ поставила собі за завдання: 1) Організувати українських політичних вязнів та нести їм моральну, матеріяльну, медичну й санітарну поміч та опіку, 2) Збирати документи з часів наїзду німців на Україну і матеріяли про побут українського політичного вязня у всіх тюрмах і таборах. Висвітлювати правду про мучеництво й боротьбу українського народу.

До Управи Ліги УПВ обрано Пасічняка Василя президентом Ліги, Заблоцького Юліяна заступником президента, Вітошинського Бориса секретарем, Шевчука Павла скарбником, Лідію Укарму референткою мед. сан. опіки, інж. Якубовича Валеріяна і Шпилькіна Федора заступником членів Управи. До Провірної Комісії Ліги обрано: ред. Стахова Володимира головою П. К., мгр. Лозинського Евгена й учит. Вінтоняка Олексу членами П. К. та мгр. Оренчука Володимира заступником члена П. К.

У перших днях своєї діяльности Управа Ліги натрапила на дуже неприхильний ґрунт. Великі перпони ставили аліянтські чинники й німецька адміністрація. Дослівно ніхто не йшов їй назустріч, ані свої, ані чужі. Навіть у політичних вязнів спочатку не було належного підходу до Ліги УПВ. Багато зних не довіряло й ставило під знаком запиту потребу та доцільність такої організації. Щойно праця Управи Ліги продовж довгого часу, здобуті позиції серед американців, англійців, французів та німців приневолили тих байдужних зревідувати своє становище до Ліги. Коли виказалося, що виказки, документи та різні посвідки Ліги мають практичне значення, та, що Ліга здобула собі авторитет серед чужих, тоді до Ліги почало напливати щораз більше число українських політичних вязнів.

Досі сама Мюнхенська Станиця Ліги нараховує 650 членів. Ліга має зоргнізованих 15 філій. Вони разом обєднують понад 2,000 членів. Після приблизного дотеперішнього обчислення, в німецьких тюрмах і концентраційних таборах згинуло 2,000,000 українців. Живими вийшло около 25,000 політичних вязнів, з яких около 6,000, головно з західних обл. України, є в Німеччині, а решта, зі східних обл., вернулася до краю. Доля, що їх там стрінула, є незавидною.

На території б. Німеччини досі начисляється 4,850 українських політичних вязнів. Решта, коло 1,200, або не схоплені рахунком, або розїхалися в західні країни.

Ще тяжче було здобути горожанство для Ліги серед чужинців. Тому Управа Ліги, щоб змінити їх становище до українців, при кожній нагоді, при кожному полагоджуванні тих справ, старалася усно, або на письмі, подати аліянтським чинникам інформацій про українців, Україну, про її визвольні змагання та про ідеї й політичні напрямні українського народу за останні роки та під сучасну пору. Найбільше труду коштувало поборювання ворожої української пропаґанди, яка ще й досі поширює брехню про співпрацю українського народу з націонал-соціялістичною Німеччиною. Сам факт однак, що Управа Ліги може покликуватись на так великі верстви українського народу в боротьбі України з Німечиною, та таке велике число українських політичних вязнів німецьких концтаборів і тюрм, улекшували й тепер помагають поборювати наклепи на українців.

З бігом часу українські біженці зревідували своє становище до українського політичного вязня взагалі, а до Ліги зокрема. Вони ствердили, що українські політичні вязні нім. концтаборів та їхня Ліга є сильнішим арґументом, як усі інші арґументи проти твердження ворогів, що українці, це — співробітники націонал-соціялізму. І цей факт приніс їм практичні наслідки. Вони ствердили, що українські політичні вязні не обстоюють лише своїх прав, але боронять, і то в першу чергу, справ усіх українців без різниці на їх становище й територіяльне походження, без різниці на їх політичне та обрядово-релігійне опреділення.

Головно виявилося це у звязку зо спробами примусової репатріяції українців, та в звязку зо спробами поділу українців на польських та російських горожан, та на українців тих земель, які до 1939 р. були заняті Польщею, а нині СССР. Ліґа УПВ внесла проти цього протест до відповідних аліянтських зах. демократичних власней, відстоюючи в цьому принцип неподільности українського народу, принцип права на державну суверенність України, та опрокидуючи в ньому спроби примусової репатріяції українців так східних, як і західних областей.

Ліґа Українських Політичних Вязнів має дуже важні завдання, коли візьмемо на увагу нинішній уклад політичних концепцій і розрахунків. На перше місце ставиться добру славу України в чужих краях, усвідомлення-чужинців про визвольні змагання України з тоталітарно-мілітарними системами її ворогів. Важливою також являється потреба зберегти фізичну й моральну силу українських політичних вязнів.

Доля тисячів українських біженців, їхне матеріяльне положення та їх громадсько-моральний рівень є третьою проблемою українського політичного вязня на чужині. Головно українською молодю, передусім студентством живо цікавиться провід Ліґи УПВ; чим треба пояснити собі факт, що в Оселі політичних вязнів живе коло 200 студентів.

До найбільших осередків українських політ-вязнів треба зачислити Мюнхен. По ньому слідують Інсбрук, Авгсбург, Кассель, Ганновер, Гамбурґ. У рядах укр. політ-вязнів заступлені всі верстви народу: селяни, робітники, урядники, студенти, священики і т. д.

В оселі міститься кравецька й шевська робітні Ліґи, які обслуговують членів Ліґи. Багато політ-вязнів живе поза таборами приватно.

Один із сильніших секторів вияву праці Ліґи є культурно-освітній, під керівництвом інж. Валеріяна Акубовича.

Управа Ліґи оснувала Український Народний Університет. Приміщено УНУ в Мюнхені, в Оселі укр. політ-вязнів. Викладають кращі українські професори. Університет оснував свої філії в укр. таборі на Карльсфельді, в Авгсбурґу, Регенсбурзі, Фраймані.

Щодо зовнішної діяльности укр. політ-вязнів треба згадати про Центральну Міжнародну Унію політ-вязнів. В дні 27. жовтня 1945 р. почином ред. В. Пасічняка зорганізовано Міжнародний Комерс політвязнів нім. концтабоірв і тюрм. Із головних точок комерсу було 1) влаштування памяти погибших подруг і друзів у нім. концтаборах і тюрмах та 2) обґрунтування потреби орґанізувати Центральну Міжнародну Унію політ-вязнів.

Представник америк. баварського уряду, полк. Нельзон, та дир. УНРРА, Аткіз, своєю приявністю та заявами одобрили почин організації Ц. М. У. (ЦІУГП).

У внутрішньо-українському житті Ліґа через працю своїх членів здобула собі загальне признання, та вплив на формування громадської думки. Ліґа виявляє тенденцію нищити всяку корупцію життя українських біженців, усунути всі злі чужі впливи з часів війни, прагне спрямувати українську течію в русло здорової традиції української давнини. Звернути очі на рідний край.

Ліґа обєднує укр. політ-вязнів без огляду на їх політичний світогляд, руководиться двома моментами: Чи кандидат у члени сидів за політичну діяльність у користь українського народу та чи він не зганьбив і не зганьбить імені доброго українця.

Більшість членства українських політичних вязнів (95%) це ті, що з днем 30. червня 1941 р. безкомпромісово протиставили німецькому імперіялізмові Українську Державну Ідею. Їхні друзі на арешти й стріли відповіли стрілами й збройним зривом, помагаючи до кінця розвалити націонал-соціялістичну Німеччину.

Інфромаційне Бюро Ліґи УПВ, недавно зорганізоване, поставило собі за завдання дати якнайбільше інформацій про Ліґу, про українського політичного вязня, про його долю, минувшину та сучасне, а головно про ідею, за яку українській політичний вязень попав до тюрми, йшов на муки або віддавав своє життя.

Олександер Білосвіт.

ТАЄМНИЦЯ РОЖЕВИХ КВІТІВ

4) (Докінчення).

Я знаю багато пригод та історій, повязаних з годинником. Ось і тепер цей годинник відраховує секунди моїх хвилювань.

Повна тиша в кімнаті порушувалася тільки ритмічним рухом маятника. А я все прислухався і на щось чекав. До хворобливости загострений слух усе сприймав поособливому, найменший шум виростав на щось величезне.

Мої вечірні враження, що захопили мене в свій полон, поволі почали розсіюватися. Я піднявся з канапи, де до цього часу сидів, і підійшов до шафи з книгами. Навмання взяв книжку. А коли розкрив, був приємно вражений. Це була книжка найулюбленішого мого письменника Стендаля, якого я міг читати без кінця, завжди знаходячи щось нове. В цьому творові розповідалось про кохання двох сердець, і одне серце пронизав кинджал.

Мені стало сумно, ніч така довга, а я, самітний, шукав у стендалевих образах власних переживань. І ось, коли було вже далеко за північ, серед тиші я почув, що за стіною хтось наче плаче. Я скупчив увагу, став прислухатися. Це — з кімнати Одарки. Тихенько, навшпиньках вийшов з вітальні й застиг перед дверима Одарки. Я так стояв хвилину, другу й роздумував. Що робити? Ввійти? А коли Одарка суворо поставиться до мого співчуття? А чому вона плакала? У всякому разі, я не уявляв собі причини. Що може схвилювати шістнадцятьлітню дівчину, душа якої загадкова й таємнича, як сяючий в нічному небі місяць?

Я натиснув клямку, вона мяко подалась усередину, — відчинилася. В кімнаті було темно. А я тільки що читав книжку біля настольної електролямпи, очі звикли до світла і в темряві нічого не бачили. Я зробив крок уперед і зупинився.

— Боже мій, хто там!

— Це — я. Пробачте мені, Одарко, я почув плач з вашої кімнати і прийшов вам сказати, що я не можу чути, як жінка плаче. Що з вами, Одарко?

Вона притихла і тільки схлипувала. А я стояв у нерішучості посередині кімнати і не знав, що робити.

Я не уявляв собі кімнати Одарки, бо ж тут ніколи не був. З витягнутими вперед руками, як лунатик, попрямував я до дівчини. Ось я торкнувся руками її голви, волосся. Я схилився над нею і, шепочучи, почав її заспокоювати.

— Не плачте, Одарко. Я не знаю вашого горя, але я знаю, що молодість найбільше щастя.

Схлипуючи, призналася, що вона почуває себе самітною.

І я тоді відчув, що в юній Одарці прокинулось кохання, вона ревнує мене до матері, ніжне почуття в дівочій душі народилося неусвідомно, що це почуття можна образити, якщо торкнутися грубими руками; на все життя буде гірке розчарування, коли будуть обманені дівочі мрії.

Я пригорнув Одарку, я загорнув її в ковдру і як велику примхливу дитину носив у своїх обіймах по кімнаті. Я говорив їй про те, що я її люблю, називав її своєю казкою і обіцяв творити тільки для неї.

Скільки часу я так ходив з нею по кімнаті? Не знаю. Памятаю, що довго, довго. Руки — помліли, а я все носив її на руках. Знаю, що час линув з запаморочливою швидкістю і що Одарка заснула у мене на руках.

Бережно поклав я її в постіль, поцілував у лоб — поцілунком, що не тривожить кохання — і з почуттям збентеження залишив кімнату.

А через дві години, коли настав ранок, я пішов з їхнього дому. Двері самі зачинилися автоматичним замком. Між мною і подіями минулої ночі, що здавалась тепер якоюсь химерною мрією, вступила твереза і сувора дійсність. І тільки кілька троянд — рожевих, оксамитових — я взяв із вазону напамять, бож вони були німими свідками й зберігали таємницю трьох сердець. А надворі хоч і був сніг — проте я знав, що іде весна.

Львів, березень, 1944 рік.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МІНЕАПОЛІС, МІНЕСОТА.

Цікавий відчит Д. Білецького, організатора У. Н. Союзу.

Відділ 345 У. Н. Союзу відбував дня 21. липня в салі української православної церкви віддільові збори, на яких виголосив цікавий відчит п. Дмитро Білецький, організатор У. Н. Союзу. Збори ці відкрив предсідник відділу, гром. Олекса Пилатюк, попросивши пароха, о. Андрія Кістя, перевести молитву. По молитві предсідник привітав дорогого гостя, організатора Дмитра Білецького і запросив його до слова.

Організатор, бувший старшина Української Галицької Армії й учасник минулої визвольної боротьби українського народу за свою державу, привітав 345-тий відділ від Головного Уряду У. Н. Союзу. Привіт цей прийняли присутні оплесками. Потім п. Білецький коротенько переповів, що він з рамени Головного Уряду їздить від громади до громади, від відділу до відділу, по цілій Америці, щоби допомогти відділам краще вести свою віддільову роботу, дати вказівки, як виправити недомагання, котрі можливо знайдуться, і приєднати нових членів, щоби тим самим цілу нашу організацію, Український Народний Союз, зміцнити ще більше. І в кожній громаді не раз знаходить він, що те чи інше бракує для кращого розвитку. Так найголовніше є те, що ми всі не винайшли способу, щоби приєднувати до себе нашу роджену тут молодь. На наших українських народніх зборах молоді буває мало, як й на цих зборах. Потім бесідник представив положення українського народу в Европі. Перша Світова Війна, казав бесідник велася за демократію, а Друга Світова Війна теж велася за перемогу демократичного світу. Та ні одна, ні друга, не принесли світової волі, а зокрема нещасному українському народові, що найбільше потерпів у цих війнах і тепер ще кріваветься в неволі комуністичній. Чим ми можемо йому помогти? Чим можемо помогти нашій новій Батьківщині Америці виграти справедливий і тривалий мир усвіті? Коли Америка нас прийняла до себе і дала нам права, як горожан Америки, то ми щось були варті. І дійсно, наші українці поклали багато праці, самої найтяжчої, для розбудови Америки. Ми маємо тут теж і свої українські організації, а одною з них, і то найбільшою, є наш Український Народний Союз. У світі змагаються тепер величезні сили, котрі важать долею народів і долею українського народу. Щоби ми могли тут успішніше працювати для захисту українського народу, то ми повинні бути більше зеднані, більш зорганізовані. Дуже багато горя переживає наш нарід з своєї власної вини, бо нема у нас єдности, нема любови, нема пошани до свого українського імени, до своїх звичаїв. В Українським Народнім Союзі маємо відділи, що складаються з людей різних релігійних переконань. Є католики, як я сам, і є православні та інші. Але в справах У. Н. Союзу, в справах народніх, ми всі повинні йти разом. На жаль, того у нас мало.

Окреме слово призначив бесідник для матерей-українок, що вчать дітей з маленьких літ молитися до Бога й говорити по українському, що виховують так, щоби та дитина була доброю американською дитиною, як і вміла пошанувати українське добро.

Про мінеапольську громаду, про 345 відділ, я чув у других громадах, яку велику роботу народню вона робить, говорив бесідник. Ви помагаєте біженцям, маєте хор і українських танцюристів, з котрими виступаєте перед американцями.

При кінці організатор говорив ще раз про молодь. Як молодь буде з нами, тоді наш Український Народний Союз буде добре розвиватися, а також зможемо сказати устами молоді сильне слово в справі оборони українського народу в Европі. Тому громада мусить старатися ще більш приєднувати молодь до У. Н. Союзу. Бесідник згадав ще й за сотки тисяч українських біженців, що живуть у розпуці в Европі на чужині, і про міліони українців, що їх вивозять в далекі сніги Сибіру і в пущі сухої Азії.

Тк закінчив свою щиру промову п. Д. Білецький, а підписаний, секретар 345 відділу, забравши слово, подякував йому за приїзд і за щире слово та заявив, що молодь, особливо ветерани, що були в Европі стараються працювати щиро в громаді, як американці й українці. Закликав теж до спільної, дружньої співпраці, на добро нашого У. Н. Союзу.

Предсідник 345 відділу, п. Олекса Пилатюк, теж подякував за повчаючий відчит і закликав присутніх заспівати пісню: „Де згода в родині". Збори зачинено, але присутні ще розпитували організатора за різні справи, як за Конгресовий Комітет, розказуючи, як наша громада приймає участь в праці Конгресового Комітету.

П. Андрущак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З прийому на добру ціль.

Згадані громадяни і бизнесмени. Петро і Марія Тибор, вшанували гарною гостиною і милою несподіванкою свого сина Василя, з нагоди його уродин, тобто 21-го року життя. Родичі і молодша сестричка Катруся запросили ближчу родину і приятелів на бенкет, який відбувся 18-го серпня б. р., в салі прав. парохії при 14. вулиці.

З цеї нагоди виголошено кілька промов. Гостиною проводив гром. Т. Скульський. Промову на тему дня виголосив о. парох, вказуючи на добрих родичів і дітей як приклад. Згадав, що молодий Васильо, вихований добре родичами, ходив до парафіяльної школи, а нині є членом хору та молодечого гуртка. Говорили ще й інші бесідники. Кінцеве слово подяки сказав батько сина.

При кінці гостинни заряджено збірку на повоєнних збігців, що принесла суму $40. Жертвували: Микола і Марія Жирий $6; Петро і Марія Тибор $5; Д. Помейчук $5; Семко і Параскевія Хандога $3; по $2: Г. Кінаш, Гречкосій по $1: І. Ясенчук. Г. Сушко. Д. Христіянин, Верес, з Канади, А. Басараб. І. Гудз. В. Жеребецький. Е. Скоревич, Й. Кукура, В. Горинь, п. Кузенка. Навроцький. С. Курчій. п. В. Мельник, Т. Скульський, П. Марко. і одного доляра дрібними.

Ці гроші переслано до Зл. У. А. Д. Комітету в Філядельфії.

Учасник.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Борлингтон, Мейн. — Ніхто не зголосився. Додамо, що досі приїхало з Европи всього кілька осіб. Якщо була б у Вас робота, то найкраще проголосити в газеті, для якої роботи Вам треба робітників. Можна б про це повідомити Зл. У. А. Допомоговий Комітет у Філядельфії, а там знали б куди звернути таких, що шукали б за подібною роботою.

ТАРЗАН, ч. 1440. Перед ним дальші пригоди.

FURIOUS BUT BRIEF WAS THE STRUGGLE IN THE WATER—THE WIRY WOERTEL AND THE BURLY HENCHMAN MET THEIR MERITED FATE.

AS WOERTEL AND HAHN DISAPPEARED, THE SUB COMMANDER REMARKED PHILOSOPHICALLY, "GUESS THE SHARKS GOT THEM." HE GAVE THE ORDER TO GET UNDERWAY.

AS THE SUB BACKED OUT, THE BOMB SWUNG UP.

A BLINDING FLASH AND TERRIFIC ROAR TOLD THE APE-MAN THAT THE SUB AND ITS VILLAINOUS CREW MENACED HIS BELOVED SHORES NO LONGER.

AND SO THE JUNGLE LORD STARTED BLITHELY FOR HOME AND MUCH NEEDED REST, LITTLE DREAMING HOW SHORT THAT REST WOULD BE.

Божевільна, але коротка була боротьба у воді... Жилавий Вертель і бурливий посіпака швидко найшли свою заслужену долю.

Коли Вертель і Ган щезли, командант субмарини завважав фільософічно: „Це мабуть людоїди зїли їх". І тому видав наказ пуститися в дорогу.

Коли субмарина почала порипати, бомба підплила вгору.

Осліплююче світло і оглушуючий гук сповістив малпочоловіка, що субмарина і її злочестива залога вже не загрожувала більше його дорогій оселі.

І так пан джунглів пустився весело домів, щоб добитися належного відпочинку. Та він не знав, що цей спочинок буде дуже короткий.